

KULTURUTSKOTTETS UTLÅTANDE 2/2006 rd

Statsrådets utredning med anledning av Europaparlamentets och rådets förslag om upprättande av ett ramprogram för konkurrenskraft och innovation (2007—2013)

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 10 juni 2005 statsrådets utredning med anledning av ett förslag om upprättande av ett ramprogram för konkurrenskraft och innovation (CIP, 2007—2013) (E 40/2005 rd) till kulturutskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Kimmo Hyrsky, handels- och industriministeriet
- överinspektör Petteri Kauppinen, undervisningsministeriet
- prorektor Marja Makarow, Helsingfors universitet
- generaldirektör Raimo Väyrynen, Finlands Akademi
- överdirektör Martti af Heurlin, Teknologiska utvecklingscentralen
- Europaparlamentariker Reino Paasilinna.

UTREDNINGEN

Förslag

Ramprogrammet (Framework Programme for Competitiveness and Innovation, CIP) avser att förbättra konkurrenskraften och en hållbar tillväxt i unionen genom att prioritera innovativa, produktiva, miljömässigt rationella och resurseffektiva metoder. Åtgärderna i ramprogrammet har följande överordnade mål:

1. Att utveckla företagens konkurrenskraft, i synnerhet när det gäller små och medelstora företag.

2. Att främja innovation, däribland miljöinnovation.

3. Att påskynda utvecklingen av ett konkurrenskraftigt och innovativt informationssamhälle för alla.

4. Att främja dels energieffektivitet, dels nya och förnybara energikällor i alla sektorer, däribland transportsektorn.

Utöver det pågående fleråriga programmet för företag och företaganda (Multi-Annual Programme for Enterprise and Entrepreneurship, MAP) ska följande program införlivas med programmet för entreprenörskap och innovation:

- Programmet Intelligent energi — Europa
- Det finansiella instrumentet för miljön (Life)

— IKT-programmen Modinis, eContent och eTen

— vissa innovationsavsnitt av ramprogrammet för forskning och teknik.

Ramprogrammet består av följande tre särskilda program eller pelare:

1. Programmet för entreprenörskap och innovation (EIP: Entrepreneurship and Innovation Programme).

2. IKT-stödprogrammet (ICT Policy Support Programme).

3. Programmet Intelligent energi — Europa (Intelligent Energy—Europe Programme).

För att genomföra ramprogrammet anlitas en rad instrument som direkt eller indirekt förvaltas av kommissionen. Bland dem kan nämnas beredning av strategier, projekt för tekniköverföring och spridning av ny teknik, finansiella gemenskapsinstrument som förvaltas av Europeiska investeringsfonden, effektivare nätverk och spridning av kunskap, erfarenheter och bästa praxis.

De finansiella instrumenten utgör lejonparten av budgeten. Resten går till att genomföra olika slag av projekt (för att kartlägga bästa praxis och sprida resultat, demonstrationsprojekt, undersökningar, konferenser osv.) och upprätta nätverk. Politik och prioriteringar kommer att bestämmas utifrån resultaten av detta arbete och kommissionens regelbundna analyser av konkurrenskraften.

I programutkastet föreslås att det inrättas ett genomförandeorgan (Executive Agency) för att förvalta programmet. Det ska svara framför allt för planering och förvaltning av projekt och det tekniska genomförande av olika processer. Kommissionen ska fortsatt ha ansvar för de strategiska riktlinjerna.

Programmet ska slås ihop med flera existerande EU-program för konkurrenskraft, entreprenörskap och innovation eller delar av dem samt med vissa helt nya projekt. Programmet ska pågå i sju år med en samlad finansiering kring 4 212,60 miljoner euro, varav 2 631 miljoner euro avsätts för programmet för entreprenörskap och innovation (EIP), 801,6 miljoner euro för IKT-programmet och 780 miljoner för programmet Intelligent energi.

Regeringens ståndpunkt

Regeringen ser preliminärt mycket positivt på kommissionens förslag till nytt ramprogram för konkurrenskraft och innovation. Förslaget ger inte svaret på alla frågor och därför kan ställning till det tas först vid en närmare behandling av innehållet. Det kommer att ske i konkurrenskraftsrådets arbetsgrupp för konkurrenskraft och tillväxt.

Programmets struktur

Regeringen ser positivt på planerna att slå samman vissa gemenskapsprogram och delar av dem till ett enda program. Den ser gärna att miljöteknik och miljöinnovationer främjas genom CIP-programmet, liksom att programmet Intelligent energi — Europa bildar en pelare i programmet.

För de tre särskilda program som ingår i CIP föreslås var sin förvaltningskommitté. De bör fungera så samordnat som möjligt. Det mervärde som programmet kan tillföra beror också på hur väl generaldirektoraten kan samarbeta om att samordna de särskilda programmen. Att främja innovativt entreprenörskap bör löpa som en röd tråd genom de tre särskilda programmen.

Med tanke på synergieffekterna bör det ses till att CIP-programmet och övriga gemenskapsprogram, som det sjunde ramprogrammet för forskning, står i nära och naturlig växelverkan med varandra.

Programmets mål, områden och genomförandeinstrument

Regeringen anser att kommissionens integrerade strategi, ambitiösa måluppställning och strävan att integrera olika slag av konkurrenskraftsrelaterade verksamheter träffar rätt. Det är rätt att satsa på samverkan mellan innovationer, miljöeffektivitet och konkurrenskraft. Dessutom är tanken att gallra i överlappningar och gå in för ett horisontellt och samordnat grepp välkomna.

Det behövs verklig synergi och sammanhållning mellan ramprogrammet för konkurrenskraft och övriga gemenskapsprogram. Det föreslagna programmet är ett bra initiativ i detta syfte.

Det tilltänkta genomförandeorganet för ramprogrammet bör tillföra insatserna för att främja konkurrenskraft och innovation ett mervärde. Programmet bör tydligare lyfta fram tjänstesektorn som unionens framtida källa till tillväxt. Det behövs fler åtgärder på EU-nivå för att göra tjänster mer produktiva och förbättra marknaden för tjänster.

För att förbättra produktiviteten och konkurrenskraften bör kommissionen och medlemsstaterna uppmuntra ny teknik i små och medelstora företag. Programmet bör bl.a. prioritera en omstrukturering av den europeiska tjänstesektorn genom innovationer i teknik, tjänster och metoder.

Regeringen anser att programmet också bör ställa upp tillräckligt ambitiösa miljömål för att främja miljöeffektiva innovationer och miljöteknik.

Programmet kommer att slås ihop med flera existerande EU-program för konkurrenskraft, entreprenörskap och innovation eller delar av dem och vissa nya projekt. Därför är det på det

här stadiet svårt att bedöma hur programmet ska finansieras.

En stor del av programbudgeten har avdelats för att stärka sådana finansiella instrument för små och medelstora företag som förvaltas av Europeiska investeringsfonden. En betydande del av finansieringen är avsedd för att stärka tillgången på riskkapital. Kommissionens förslag är än så länge mycket generellt och därför går det inte att få någon utförligare uppfattning om hur penningflödet kanaliseras och om finansieringen motsvarar ändamålen. Detaljerna klarnar ju längre behandlingen i arbetsgruppen för konkurrenskraft och tillväxt fortskrider. Och därför kan ståndpunkten än så länge inte vara mer än preliminär.

När resurser avsätts för små och medelstora företag bör behoven inom (den innovativa) tjänstesektorn beaktas rent generellt. Finansieringen av miljöinnovationer och utveckling och kommersialisering av miljö- och energiteknik bör också beaktas i programmet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Kulturutskottet framhåller att CIP-programmet bör ses som ett sätt att få nytt liv i genomförandet av Lissabonstrategin. I det perspektivet spelar målet att stimulera entreprenörskap och innovation en central roll och bör ses som en övergripande process där olika gemenskapsinstrument utnyttjas för samma syfte, alltmedan man undviker överlappande arbete och byråkrati. Utskottet ser ändå helst att åtgärderna på gemenskapsnivå koncentreras på projekt som kan tillföra medlemsstaternas nationella ansträngningar ett mervärde.

Vid utfrågningen av sakkunniga kom det särskilt fram att det måste finnas samordning och synergieffekter mellan det sjunde ramprogrammet för forskning och CIP-programmet. Forskning, produktutveckling och kommersialisering av produkter är alla delar som bör behandlas som en helhet.

Utskottet omfattar regeringens ståndpunkt till prioriteringarna i programmet. Högsta prioritet bör ges utnyttjandet av ny teknik i små och medelstora företag och en omstrukturering av tjänstesektorn med hjälp av innovationer inom teknik, tjänster och arbetsmetoder. Det är viktigt att små och medelstora företag genom CIP-programmet får en chans till närmare samarbete — strategiskt partnerskap — med högskolorna och den vägen också till att förbättra sin konkurrenskraft; storföretagen har av hävd haft fungerande kontakter med högskolevärlden. CIP-programmet betyder en stor chans för våra små och medelstora företag och den bör utnyttjas fullt ut. Inom forskning och utveckling behövs det också ett närmare samarbete mellan högskolorna.

Enligt utredning försvåras ett effektivt genomförande av CIP-programmet i hög grad av att kommissionens generaldirektorat inte kan samarbeta effektivt om att genomföra program-

met; det gäller också andra initiativ som kommissionen driver på. Det är alltså helt avgörande att kommissionen lägger om sina arbetsmetoder för att Europeiska unionen ska kunna bemöta den ökade konkurrensen i världen och genomföra effektiva program på unionsnivå. Utskottet vill här lyfta fram det faktum att kommissionens definition av innovativitet är betydligt snävare än vår egen och att det kan göra det svårare att utnyttja programmet maximalt både i Finland och i de övriga medlemsstaterna.

Vid utfrågningen av sakkunniga kom det också fram att Finlands mål att avsätta 4 procent av bruttonationalprodukten för forskning och utveckling är lovvärt. Den nuvarande nivån är väl motiverad och håller för en internationell jämförelse. Viktigare än ytterligare finansiering är att

utnyttja resurserna för FoU så effektivt som möjligt t.ex. för att upprätta olika slag av kompetenscentrum. Som ett exempel på bristfälligt resursutnyttjande vill kulturutskottet nämna att antalet doktorer som disputerat efter fullgjorda doktorandprogram har ökat avsevärt under de senaste åren men att det fortfarande är ett stort problem att få dem placerade i den privata sektorn. CIP-programmet bör utnyttjas för att eliminera också det problemet.

Utlåtande

Kulturutskottet meddelar

*att utskottet omfattar regeringens
ståndpunkt med betoningarna ovan.*

Helsingfors den 21 februari 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kaarina Dromberg /saml
vordf. Sade Tahvanainen /sd
medl. Esko Ahonen /cent
Tuomo Hänninen /cent
Rauno Kettunen /cent
Minna Lintonen /sd
Pehr Löf /sv

Kirsi Ojansuu /gröna
Seppo Särkiniemi /cent
Marja Tiura /saml
Raija Vahasalo /saml
Unto Valpas /vänst
ers. Lauri Oinonen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.